

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
katedra občanského práva
doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
oponent

P O S U D E K

diplomové práce Lucie Vodrážkové
„Povinný díl“

Před několika lety jsem v posudku diplomové práce na téma „Vydědění a ochrana nepominutelného dědice“ poznamenal, že jde o téma, které se na první pohled jako příliš atraktivní nezdá, neboť jeho předmětem je velmi specifická látka, která sice vykazuje svůj nepochybný praktický význam, která však teoreticky příliš mnoho k odhalení nepředkládá a kterou přitom intelektuálně v detailu „uchopit“ a náležitě literárně zpracovat není v žádném případě snadné. Posuzuje-li se téma povinného dílu, lze konstatovat koneckonců totéž, neboť kongruence obou témat a otázek s nimi souvisejících je manifestní. I zde tedy mohu analogicky konstatovat, že kdo se materie povinného dílu v rámci zpracovávání diplomové práce ujme, dosti riskuje, že svůj úkol dostatečně nezvládne. Jsem velmi rád, když už v úvodu svého posudku mohu předeslat, že autorka předložené práce svůj úkol nepochybně zvládla, a to v podstatě s výsledkem nadprůměrným.

V jejím případě zasluhuje předně pochvalu (s drobnými připomínkami uvedenými dále) velmi sofistikované systematické uspořádání práce, které je bohatě členěno v rámci devíti základních kapitol, jejichž předmětem jsou: definice povinného dílu a souvisejících pojmů, výpočet povinného dílu, právo na povinný díl, vydědění a dědická nezpůsobilost, právo na nutnou výživu, procesní stránka věci, úprava v jiných zemích a vývoj úpravy povinného dílu. Celá vytčená materie je tak plně pokryta, a to zákonitě postižením i dalších právních institutů, které se zpracovávaným tématem souvisejí. Namítnout v této souvislosti snad lze jen to, že ony „jiné země“ se omezují pouze na Německo a Rakousko, přičemž gros rakouské úpravy se pak rozebírá v kapitole o vývoji úpravy, která tak sice je historií u nás, v Rakousku však nikoli. Kromě toho některé výklady reflektují celek právní úpravy, aniž přímo s povinným dílem souvisejí (zejména popis jiných práv některých osob na zaopatření – str. 53 až 55), jde ovšem o obsahový exces zanedbatelný a jistě i pochopitelný.

Dále je nutné autorku pochválit na obecné úrovni za zvládnutí celé rozebírané látky dědického práva na úrovni, která přesahuje schopnosti pouhého studenta a výrazně se blíží ke schopnostem zkušeného právního praktika. To se projevuje samozřejmě primárně ve zpracování samotné hmotně

právní materie, projevuje se to ale i v jeho doplnění zpracováním základních souvisejících otázek procesního práva. Na těchto základech si lze postesknout, že má práce do značné míry deskriptivní charakter, to ovšem má dnes celá řada dalších, netoliko diplomových prací. Kromě toho se podaná deskripce, a to tvoří další klad práce, opírá o solidní okruh pramenů, z nichž se čerpá, byť jde o čerpání do značné míry schematické a trpící téměř všeobecným neduhem diplomových prací, že u citovaných kolektivních prací není zřejmé, čí názor konkrétně je citován, popřípadě parafrázován. Konečně za více méně nadprůměrný je možné označit autorčin jazykový projev autorky.

Obecné kritické připomínky byly koneckonců uvedeny v rámci podaného obecného pozitivního hodnocení. Zbývají tedy již jen námitky či připomínky v jednotlivostech, z nichž za zmínku stojí následující. Předně není třeba (v rozporu se str. 17) požadovat nad rámec § 1475 odst. 3 OZ vymezení okamžiku, kdy se někdo stává dědicem; dost jasně to vyplývá z § 1479 OZ a potvrzuje to i fikce podle § 1486 OZ; citovaný názor NS z roku 2001 tedy zřejmě neobstojí. Doplnit (k téže straně) zasluhuje, že i odkazovník se může stát, třebaže výjimečně, dědicem (§ 1633 odst. 1 OZ *in fine*). Z hlediska přesnosti (na str. 18) je třeba připustit, že stát přísně vzato dědicem není, pouze se jeho postavení jako dědice finguje (§ 1634 odst. 1 OZ), přitom je možné i zapochybovat o přebíraném názoru o tom, kdy má smysl o nepominutelných dědicích hovořit; pojmová vnitřní antinomie daného pojmu a celková nepřesnost zákona je však realitou. Patrně jen nepřesným vyjádřením jsou (na str. 22) dokládány různorodé názory jedním citovaným dílem. Problematické (či opět ne zcela přesvědčivě formulované) jsou též závěry týkající se změn výše povinného dílu (na str. 33), zejména s ohledem na možnou změnu hodnoty cenných papírů. Konečně přinejmenším za diskusi stojí, zda zůstavitel v závěti skutečně může (s ohledem na § 1660 odst. 2 OZ) zkrátit lhůtu relevantní pro započtení, resp. započtení zcela vyloučit (str. 38)

Obsah i rozsah mých shora uvedených připomínek předznamenává celkové hodnocení práce. Jde o práci, která jasně potvrzuje nejen to, že si její autorka osvojila hluboké poznatky o zpracovávané látce, ale i to, že nabyla koneckonců nadprůměrnou schopnost tyto poznatky zdařile prezentovat. Jinak řečeno, předložila práci, která více než splňuje základní požadavky, které lze na ni jako na diplomovou práci klást. Z těchto důvodů tedy jednoznačně doporučuji, aby práce byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 8. května 2024

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.